Suomen Olympiakomitean lausunto eduskunnan lakivaliokunnalle koskien hallituksen esitystä yhdistyslain muuttamiseksi (HE 200/2022 vp)

Yleistä

Suomen Olympiakomitea oli jäsenenä oikeusministeriön työryhmässä Yhteisöllinen kansalaistoiminta 2020- luvulla, jonka mietintöön nämäkin yhdistyslain muutokset perustuvat. Osa mietinnön ehdotuksista on jo tullut voimaan kesällä 2022 ja osa siirtyy budjettisyistä seuraavalle vaalikaudelle, jolloin ne toivottavasti voidaan saattaa maaliin.

Työryhmän työskentelyssä on kuultu ja huomioitu erittäin laajasti eri sidosryhmien näkemyksiä, ja oikeusministeriön taholta valmistelu on ollut perusteellista ja asiantuntevaa.
Keskeisenä ajatuksena työryhmätyössä on ollut kansalaistoiminnan helpottaminen mahdollistamalla yhdistysten toiminnan joustavoittaminen niiden omilla päätöksillä.

Hallituksen esityksen keskeiset ehdotukset

Jäsen- ja liittoäänestyksen salliminen hallituksen valitsemiseksi

Esityksessä sallitaan jäsen- ja liittoäänestys myös hallituksen puheenjohtajan ja hallituksen muidenkin jäsenten valitsemiseksi, mikäli yhdistyksen säännöt mahdollistavat sen. Lisäksi säännöillä voitaisiin määrätä, että osa hallituksen jäsenistä voitaisiin valita perinteisessä tai etäkokouksessa ja osa jäsen- tai liittoäänestyksellä.

Ehdotetut muutokset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia ja lisäävät kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja yhdistysdemokratiaa. Liikuntajärjestöjen kannalta esitykset tuskin tuovat muutosta vallitsevaan tilaan, koska jäsenäänestyksiä ei tietojemme mukaan ole järjestetty eikä liittoäänestysmahdollisuudesta ole tiettävästi järjestöjen säännöissä mainintaa.

Yhdistyksen jäsenten ja hallituksen päätöksenteko ilman kokousta

Lakiin on tarkoitus kirjata vallitseva oikeustila eli hallituksen päätöksenteko olisi mahdollista ilman kokouksen pitämistä. Päätös voitaisiin kokousta pitämättä tehdä sähköpostitse tai muuten hallituksen päättämällä tavalla ilman kokousta. Hallitus voi päättämänsä menettelyn mukaisesti tehdä päätöksiä kokousta pitämättä, jollei säännöissä määrätä toisin. Jos päätös tehdään pitämättä kokousta, se on kirjattava, varmennettava ja säilytettävä luotettavasti.

Ehdotus on kannatettava. Vaikka hallitus on voinut tähänkin asti päättää ilman kokousta, asian kirjaaminen lakiin on perusteltua, koska vallitseva oikeustila ei ole ollut kaikkien yhdistystoimijoiden tiedossa.

Hallituksen päätösvallan delegointi jäsenasioissa

Yhdistyksen hallinnon helpottamiseksi laajennetaan ja selvennetään päätösvallan delegointimahdollisuuksia jäseneksi ottamisen ja eroilmoitusten vastaanottamisen osalta. Jäseneksi ottamisen osalta delegointi edellyttää sääntömääräystä, jonka mukaan hallitus päättää jäsenten hyväksymismenettelystä ja hyväksymisen edellytyksistä yhdistyksen sääntöjen puitteissa.

Esitys on kannatettava ja perusteltu suurissa järjestöissä, joissa jäsenkunta koostuu yksityishenkilöistä. Liikuntajärjestöjen jäsenkunnan muodostavat lähes poikkeuksetta yhdistykset. Uuden jäsenistön sisääntulo ja eroavien poistuminen ei ole kovin vilkasta, joten lainmuutoksella lienee käytännössä merkitystä harvoille liikuntajärjestöille hallituksen työtaakan keventäjänä.

Kevennetty tilinpitomalli

Esityksessä ehdotetaan kirjanpitolakia kevyempää tilinpitomallia, jota pienet yhdistykset voisivat noudattaa kirjapitolain sijaan. Tilinpitomalli olisi mahdollinen yhdistykselle, jonka liikevaihto olisi tilikaudelta enintään 30.000 euroa sekä päättyneellä, että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella. Lisäksi yhdistys ei saa harjoittaa liiketoimintaa. Raja-arvon katsotaan alittuvan myös, jos yhdistyksen rekisteröinnistä on alle kaksi vuotta eikä ole ilmeistä, että raja-arvo ylittyy tilikaudella. Ehdotus antaa yhdistyksen kokoukselle joustavan mahdollisuuden siirtyä kevennetyn tilinpidon malliin raja-arvon alittuessa, ilman että yhdistyksen sääntöjä tarvitsee muuttaa.

Suomen Olympiakomitea pitää kevennetyn tilinpidon mahdollisuutta pienissä yhdistyksissä erittäin tervetulleena uudistuksena. Kevennetty tilinpito helpottaa pienten yhdistysten hallinnollista taakkaa ja säästää kuluja. Lakiesityksessä on myös hyvin otettu huomioon jäsenistön oikeus saada tietoa kevennettyyn tilipitomalliin siirtyneen yhdistyksen taloudellisesta tilanteesta.

Helsingissä 14.11.2022

Taina Susiluoto
Toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea